

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок ч. 10, II. поя.
Конто почт. шадн. 143.322.
Адреса для телеграм:
"Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертається

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в криво 5-00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 л., Австрії
750 ш. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ до АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

НІХТО не знає, що йому принесе бу-
дучність, тому повинні шади-
ти на чорну годину, а свої ошатності помішувати в Кооперативному Банку „ДНІСТЕР“ у Львові, вул. Руська ч. 20. 1862 1—?

Хмари на політичному овиді.

Берлін, 24. V. 1929.

У важкого, хто спідкує за офіційними заяв-
ми урядів може виникнути переконання, немов-
то людство поволі наблизиться до замирення.
Всі ці урядові заяви настроні на один тон: всі
вони декларують, що однією бажанням урядів
є закріплення і розбудова миру. Офіційний па-
цифізм є в моді. Про нього однаковими, стерео-
типними словами говорять Гувер і Ріков, Чем-
берлен і Стімсон, Поанкаре і Мусоліні, Штрес-
ман і Бенеш, Пашіфам — це видима поверхня
великої політики. Шилд. Маска.

Під нею справи виглядають трохи інакше.
Гра великої проблеми має оце до вирішення світо-
вої політики: Розброски, репарації і національ-
ні меншости. Остання розбросюча конференція
розійшлася без результатів, потихо, ховаючись
з тінні. На основі всього дотеперішнього треба ду-
мати, що репараційна конференція ще раз екс-
альдує, але тим разом остаточно. Щож до про-
блеми національних меншостей, то нам відомо,
що маємо про це думати. Помимо всіх пацифізмів,
політика великих держав не в силі розв'язати
цих питань. Бо і не про замирення але ля-
лям, а про щось зовсім протилежне. Рішення
завишньополітичного тла всіх цих трьох
проблем вимагає, що при роботі в тій площі
інші сили і тенденції як стремління до замирення.
Що означає офіційний пацифізм і яка дійсність
за ним криється, можна перевіриватися на прикла-
дах східноєвропейської політичного комплексу.

Офіційна політика пацифізму найшла на
ньому простір своє найбільше маркантне оформ-
лення в т. зв. протоколі Літвінова. Як відомо,
на переломі ц. р. Літвінов звернувся до Польщі
з пропозицією, ратифікувати спільно з н. пакт
Келлога про унезакоплення війни, а особливим
протоколом приуроченням цього пакту для
Сходу Європи. Після двох тижнів переговорів,
а. П. С. Р. С. Р., Польща, Румунія, Естонія і
Латвія підписали цей протокол. 21. I. Литва ратифі-
кувала цей пакт сепаратно. 27. II. Туреччина і
тоді приступила до протоколу. Так і видно: Схі-
ла Європа начеб замиряється, війну викликає.
В дійсності це є поверхня. Маска. Під нею
кривиться щось цілковито інше. Навіть поближе ві-
ставлення останніх пресових відомостей вимагає,
що дійсний хід подій представляється дещо інак-
ше. Пригадаймо тільки виступ голови уряду
УСРР на з'їзді рад у Харкові в справі положення
українського населення в Польщі, а далі виступ
представника УСРР на з'їзді рад аваншарських
республік у Тифлісі. На обох ці виступи заре-
гував польський консул в Харкові та Тифлісі
так, що демонстративно пийшли з дипломатич-
ної змови. Але по тих двох випадках прийшов
претія. На посесовному з'їзді рад у Москві Ріков,
як голова союзу уряду, акинув у своєму екс-
позе всім контрагентам протоколу Літвінова пе-
реступити у здійсненні того пакту, зокрема
сприяти поведінку Польщі в тій справі та
добробити акції польської преси, що вона підбу-
рює обізню проти УСРР, який хоче миру. Ці сло-
ва Рікова від сильно одлоскували. У відповідь на
це польський посол Патек покинув демонстра-
ційно салью нарад.

Все те порівнюючи дрібні факти, але у своїх
підсумках такі дрібні факти складаються на
співзвуччя двох держав, на т. зв. дійсність у їх
взаєминах. Отже та дійсність ні трохи не паці-
фістична.

І тільки з перспектив тієї дійсності можна
зрозуміти цілий ряд подій і фактів значно шир-
шого значення, які, на нашу думку, в стані
спричинити цілком нову і тим разом може вже
більше постійну констеляцію у міжнародній
взаєминах поміж східноєвропейської політики.

Виходячи з східноєвропейської точки по-
гляду, бачимо, що дійсний розвиток подій не ве-

де до замирення. Протокол Літвінова був, розу-
міється, зацінований не так уже з бажанням,
щоби справді довести до замирення на східі Єв-
ропи, як радше був черговим глобальним покльоном
більшовиків перед Америкою, одним із засобів
для здобуття кредитів і дипломатичного визна-
ня себе. Навпроти двох останніх років поміж по-
літикою Америки і Москви існував цілий ряд
паралелів, які примушували думати, що новий
президент обов'язково визнає більшовиків де юре.
Але це визнання не прийшло. Навпаки. На по-
чатку травня секретар департаменту Стімсон за-
явив, що визнання не буде. Зворот америк. полі-
тики можна зрозуміти як політичну ініціативу
Гувера, щоби довести до т. зв. „пакт англо-амері-
канського“, на базі морського розброски в поділу сві-
тових економічних інтересів поміж Америкою і
Британією. На овидах світової політики зарисо-
вується осятак нова велика можливість англо-
американського замирення; перші заставки, що
його вішували, були американські консули в бік
позиції Англії і Франції щодо розброски на о-
станній конференції в Женеві. Далшим симпто-
мом цього розвитку є відсування Америки від
С. Р. С. Р. Звідси заява Стімсона. Це не є випад-
кова річ, що у витворенні осятак ситуації помі-
чаємо зростаючу протиралієвську активність Ан-
глії, яка стрічається з мовчазним одобренням
Америки. Найновіші події в Бухарі і Афганіста-
ні, вистіп про музуламські повстання і відділен-
ня від Туркестану, концентрація червоних військ
в Азербайджані, на афганській і перській грани-
ці, посилення поворот Буденного з Владивосто-
тока до Москви та його вийд до Туркестану — все
це по-двій дуже симптоматично. Означає зростаю-
оче наповно дипломатична ініціатива С. Р. С. Р. і
рівнобачність з нею, виразно протиралієвські акти
не обмежуються на передній Ані. В Європі бачи-
мо ту самією послідовну роботу.

Недавній заворушення і арешти у Литві ави-
лані безпосередньо в польнофільської акцією
емігранта Пешкайтиса спрямовані до того, щоби
новалити уряд Вальдемараса, є симптоматичні
для цього протиралієвського розвитку. Повале-
ня Вальдемараса означає остаточно осадоч-
лення польських впливів у цілій Литві і здобу-
тлення польського впливу з рештою балтійських
держав. В дуже оригінальних формах зв'язується
цей комплекс східноєвропейських справ з роз-
в'язком на Балкані. Поїздка Залеського до Буда-
пешти є ревізією минулорічних відвідин ма-
дарського міністра Вальша у Варшаві. Вже в цьо-
му часі інтерпретовано польсько-угорські пере-
говори як намагання Польщі, забезпечити собі
на всякий випадок плечі від цивільного заходу.
З тих перспектив Польща перейшла на себе роль
посередництва поміж Угорщиною і Румунією, ба-
жаючи залагодити їхні старі тяжкі непорозумін-
ня. Але ще далі сягають ті зв'язки: фашистський
секретар закордонних справ Грації був на почат-
ку травня в Будапешті, а незадовго відвідав Вар-
шаву. Це пита є черга його політична подорож-
нього року. Після Ангори Атеїні, потім Пірана,
потім Будапешт і нарешті Варшава. Слідуючи
за об'єктивним ходом подій не можна здобити пе-
реконання, що поміж політикою Риму і Варшави
існують саме у цей час, особливо на Балкані
далеко ідучі паралелі. Польща підсуує дово-
лі демонстративно від з'їзду Малого Антанти; те,
що на малоантантському з'їзді партнери не мо-
гли добитись до унітарного договору, треба запи-
сати на конто Румунії, яку Мусоліні намагався
за волю ціну викинути, особливо засобами фін-
ансової політики, а Малого Антанти. Також і в
подальшому випадку маємо до з'їзду старої тенде-
нції Італії вибити собі вище Балкану і через
Малу Антату дорогу на Схід Європи, витягаючи
тим разом Польщу до своєї політичної комбинації.

Паралельно і незначно у відповідь на цю зов-
нішньополітичну виразно протиралієвську кон-
стеляцію, бачимо в Москві радикалізацію соці-
алістичного курсу та зломлення правого опору
лівого. Цікаво тут відмітити, що бунтарі голови
радикального деривату Північній, найактивніший
прикладник концепції порозуміння з Америкою,
дистав саме тепер димією з усіх відповідальних
акцій і добробити виключення в партії, а заво-
ною поворот до брам. Як останню подію в цю-
му розвитку приходиться зазначувати проти-

ЧЕРЧЕ

СІРЧАНИ І ВОРОВІ КУПЕЛІ. — ЦІЛЮЩ ВОДИ.
Відкриття сезону дня 9. червня ц. р.
2095 Зголошення: Черче почта Рогатин. 5-2
інформації у Львові: Львів, Косцюшка ч. 3.

польську промову Рікова, свого роду заповідь
можливості війни з Польщею, Зрештою: стара
це московська політика. Коли Москва внутрі не
виходить на лад, тоді попадає також у зовнішні
скрути. А в таких випадках все шукає рятунку
у війні! Старий московський пентиль безпечес-
тва! — Отже, помімо всіх паціфістичних про-
токолів і пактів, над Європою стоїть глухий не-
спокій. Нині ще доволі трудно сказати, коли і в
яких остаточних формах він агуститься в неми-
ниту бурю.

Зенон Пеленський.

Провідник індуських націоналістів про Англію.

Кореспондент „Берлінер Тагеблату“ має роз-
мову з Мотілаєм Неру, президентом всєінду-
ського національного конгресу і автором проекту
домініальної конституції для Індії. Мотілай Неру
приїхав до Бомбею, де починається важна се-
сія конгресу. Цей конгрес поставив до Англії
ультімат, в якому домагається заведення найліп-
ніше з кінцем цього року домініального устрою
для Індії.

На запит німецького кореспондента, яке зна-
чення матимуть для Індії нові вибори в Англії,
Мотілай Неру відповів: „Англієвські вибори не
мають для нас ніякого значення. Ми не зв'язуємо
з ними ні надії, ні побоювань. Вислід виборів не
матиме для Індії ніякої практичної ваги. Всі
англійські партії у виборчій боротьбі уважають
індуїське питання за неіснуюче і в їх програмах
немає про нього жадного слова. Жадна англійська
партія, як приїде до влади, не схоче й не зможе
виконати навіть мінімальних домагає Індії. Ми
знаємо, що не можемо чекати від них жадної до-
помоги і тому готові з усім напруженням розпо-
чати боротьбу за незалежність. Навіть якщо до
влади знову прийшла партія праці, вона не дасть
нам домініального устрою. Ми будемо чекати,
аж поки скінчиться термін, який ми встанови-
ли, а потім розпочнемо боротьбу. Тому події в Ан-
глії для нас цілковито байдужі“.

Вибори в Бельгії.

Успіхи фламандців та лібералів.

Минулої неділі відбулися в Бельгії вибори
до палати послав та до сенату. Палата послав, яку
вибрано в 1925 р., мала 187 послав і мала такий
склад: 78 соціалістів, 78 католиків, 23 лібералів,
6 фронтівиків, 2 комуністів. Сенат мав 153 чле-
ни, з того 71 католиків, 59 соціалістів і 23 лібе-
ралів.

Вислід теперішніх виборів знову дав пере-
вагу католицько-ліберальній урядовій коаліції.
Ліберали здобули кілька нових мандатів коштом
соціалістів. Натомість католики, які звикли до се-
соціалістичного закладу борони у Фламандії бельгій-
ської принцип проти фламандського націоналі-
зму, страждали, бо фламандці майже скрізь пере-
могли. Соціалісти страждали багато місць.

Найбільше виграли фламандські націоналі-
сти, не зв'язуючи на пропаганду, яку вели проти
них усі інші партії. Покищо невідомо, скільки
місць вони матимуть, але не піддає сумніву,
що будучий уряд мусітиме з ними числитися.

Штресман не поїде у Мадрид?

„Дьокламандайгер“ і „Берлін-Курір“ пові-
домляють, будто би мін. Штресман не міг
участи в мадридській сесії Ради Ліг Наций. Мін.
Штресман не поїде звичайно, чому мав би зрікти-
ся візиту до Мадриду. Рішення може залежати
від дальшого розвитку репараційних перегово-
рів у Парижі.

Відгомін минулого?

Польська преса пише про арештування убийника Твердохліба.

„Дзєнік Львовскі“ з 29. ч. м. приносить велику статтю п. з. „Зловлення убийника бл. п. Твердохліба“, яким має бути студ. Іван Пасіка з Левандівки коло Львова, що вернувся з кінцем травня ч. р. з Чехословаччини до дому своєї матері. Про арештування Пасіки повідомляли ми вже перед кількома днями, а позавчора, як подає „Дз. Льв.“, посаджено його у в'язницю при вул. Казимірівській.

З того, що подає „Дз. Льв.“ у згаданій статті, виходило, що Пасіка був сім літ у Чехословаччині і не вертав до краю, бо за ним були розписані стежні листи. Колиж вернув, його арештували спершу тільки за нелегальний перехід границі і покарано 14-денним арештом. Але в міжчасі нібито виявилось, що Пасіка був причасний до убивства Твердохліба і тому його арештовано й замкнено під замітом того убивства. Арештовано його на стрижку дому його матері в Левандівці, при чому він мав при собі набитий револьвер.

„Дз. Львовскі“ приносить позатим ще таку вістку: В часі ревізії, переведеної в домі матері Пасіки, знайдено м. ін. лист арештованого до його брата Михайла, в якому він накликав свого брата, аби не мішався до політичних справ, а зокрема до пам'ятних листопадів подій 1928 р., бо це може спровести на нього нещастя. В дальшій частині того листу і з цілого його тону пробивається, мовляв, жаль Пасіки до керівників УВО, які пхають невироблену молодь до гірських актів, а потім нею зовсім не інтересуються і лишають її на ласку долі.

Розправа проти Івана Пасіки має відбутися небавком.

Габібула ліквідує закордонні посольства.

Побідний володар Кабулу Габібула видав розпорядок, силою якого розвизується негайно всі афганські посольства за кордоном, що були вірні Аманулі. Всі афганські послани та представники обов'язані зголоситися до 4 тижнів у Кабул. Посольства в Римі, Москві та Парижі будуть зовсім ліквідовані.

Президент Латвії у шведського короля.

Президент латвійської республіки Семгаліс приїхав латвійським дельоомом „Христіан Вальдмар“ до Стокгольму, щоби офіційно відвідати шведського короля. Король прийшов на палубу латвійського корабля. Король Густав ревізиту президента Семгаліса з кінцем червня після офіційної гостини в Естонії.

Д-Р Т. Е. БУРАЧИНСЬКИЙ.

Теодор Більтрот.

(З відчиту в „Лікарському Товаристві“.)

В минулому місяці обходив увесь лікарський німецький світ дуже святочно стоїтні роковини народин цього великого німецького хірурга (26. IV. 1829). Прийшов він на світ у містечку Берген на острові Рюген. Предки його походили зі Швеції, а бабка його була французжанка й дехто поспіхом собі тим легким способом його писання, так мало подібний до тажкого німецького стилю. Батько його був пастором. Цікаво, що три найбільші німецькі хірурги: Лангенбек, Більтрот і Бергман походили з священничих родин та з німецького племені, що його називають: Нідерсаксен. Походженням Більтрота та його вихованням у наймолодших літах на селі посилають собі його біографи велике замилування Більтрота до природи та його чоловічості.

В шестому році життя Більтрота помер його батько й тоді його мати перевеслася з дітьми до недалекого університетського міста Гріффі (Грайфсвальд). Там Більтрот скінчив гімназію, та не був він одним з кращих учнів, бо не любив пласичних мов, а й німецькі замітки його не були між першими. Вже тоді виявив він велике замишування до музики й хотів офіційно посвятитися їй цілковито. Та, на щастя, мати й рідня відвели його від того.

В 1848 р. записався він на медицину таки в Гріффі, яку студіював дуже пильно; хоч належав до корпорції, швидко покинув студії і промугався на доктора в Берліні в 1852 р. Офіційно відбув наукову подорож до Відня й до Парижа і врешті осів на постійне в Берліні. Тут пробував він виконувати лікарську практику як звичайний лікар, але його організаційні вміння були порожні. Тому, коли в 1853 р. одержався асистен-

ОСИП СТЕФАНОВИЧ

РАНИШЕ РОМАН ЗУБИК

Львів, вул. Галицька ч. 16.

Крізь призму десятиліття.

Становище в Галичині в квітні—травні 1919 р. — Станиславівське свято. — „Спокійний“ розгляд з перспективи 10-ти літ. — Діяльність ПКП. — Польська преса в часах „української інвазії“.

На весну 1919 р. польські війська, що в листопаді 1918 р. утворили фронт проти української армії менш-більш на межі польсько-української національно-етнографічної етичності із заломанням по лінії залізничного шляху Перемишль-Львів в бік Львова, як острова з польською більшістю, одержали велике підсилення не тільки з корінної Польщі, але й з Франції через присилку армії ген. Галлера, яка — згідно із вказівками Р. Дмовським і тов. любовлянієм — могла бути використана тільки на протибільшовицькому фронті. Тимчасом добре випосажену й випочату армію ген. Галлера під проводом французьких старшин звернено проти української армії в Галичині. Крім того полки одержали великі засоби зброї й муніції від Франції й Італії.

Положення української армії в Галичині стало все критичніше. Перетомлена важкою зимою, позбавлена одягів, а вичерпаними засобами муніції, без досвідченого проводу (на Збручі стояли вже червоні відділи), без доступу до світу, загрожена з полудня румунськими військами (які офіційно заняли Покуття), вона мусіла подаватися під натиском польського наступу.

Наступаючи від Перемишля і Хирова, польські війська відсували українські відділи знів Львова йдуши на Золочів-Тернопіль рівнобіжно займаючи Дрогобич-Борислав, Стрий, а офіційно Станиславів. В дні 25. травня 1919 українські війська, окружені з одного боку поляками, а з другого румунами, покинули Станиславів, тимчасовий обидок влади ЗУНР.

Десятиліття цієї події святочно обходило в Станиславіві польське громадянство з представниками польської влади. З тієї нагоди 25. ч. м. в станиславівському костелі відбулося поминальне богослуження за членів Польської Військової Організації (яка за часів української влади мала в одному Станиславіві 7 компаній в силі 600 людей), що полягли „в часі української інвазії“. Другого дня відбулося полєне богослуження за приєднання Станиславова й околиці до польської держави, в якому взяли участь повзоді Наконечников-Кляковський, ген. Луковський, польські

тура на клініці найбільшого тодішнього німецького хірурга Лангенбека, подався на неї Більтрот і став асистентом. Тоді, як пише в одному зі своїх листів, „сповнився його ідеал, бо міг працювати в хірургії“.

На клініці в Берліні перебув він до 1860 р. і там почав працювати науковою спершу в загальній патології, так, що по кількох роках покликали його на катедру патологічної анатомії до Гріффі. Однак він цього не прийняв, але габілітувався в хірургії і в 1860 р. вибрано його професором хірургії в Цюриху. В вітотді цілих 34 роки, аж до кінця життя, працював він як директор хірургічної клініки.

В 1867 р. покликали його на таку саму катедру до Відня, якому він оств вірним до смерті. Хоч його покликували до багатьох університетів, а навіть по смерті Лангенбека (в 1882 р.) під дуже корисними умовами до Берліна, він лишився у Відні, за що йому віденці були незвичайно вдячні. Тут здобув він собі найбільшу славу й популярність, яка виявилася ще й тепер у святкуванні століття його уродин. У Відні сподобався йому найбільше його околиця та його музикальне життя. Він заприязнився з музикантами Брамсом та Гайєндом, що були його сердечними приятелями. В його домі відбувалися дуже часто концерти. Сам Більтрот грав на фортеп'яні й компонував дещо, однак всі свої композиції офіційно спалив.

Поруч ведення хірургічної клініки та наукової роботи, займався Більтрот ще й станіюми лікарськими справами. За його ініціативою кресано посади громадських та окружних лікарів, спершу по більших містах, а офіційно поширено це на цілу Австрію. Крім того дав він приток до будови окремого шпиталю, т. зв. Рудольфінум, у якому мали вишколюватися світські сестри-жалібниці. Досі хорих по шпиталюх доглядали головню мушчини, а тільки, декуди черниці-сестри. Вишколенням сестер займався Більтрот дуже гарячо й

товариства й організації, неояки то-що. Крім того ще й іншими способами святковано цю подію.

„Курер Станиславовскі“ видав з приводу цих роковин спеціальне число з освітленням подій зперед десять літ. Годилося би хоч коротко арифкувати поміщені в станиславівському органі статті і спогади, щоби відтеорити минуле зперед 10-ти літ — так, як воно представляється в перетравленій уяві польських діячів, відтеоруючи те минуле, що кидав свій відблиск на сучасне.

В передовиці „Свято національної солідарности“ читаємо:

„Ми повинні з перспективи 10 літ спокійно, без афектації розглянути хід подій перед т. зв. українською інвазією, становище польського громадянства в незначайно важких днях окупачі і вікни значайної нашої солідарности і приєднання Східної Малопольщі до Польщі“.

„Творення української державности в Галичині, що потягло за собою польсько-українську війну в „австрійська інтрига“, це наслідки політики „divide et impera“, що ізаа гробу мала ще замір поділити в спину повстаючу польську державу“, бо „Відень по-тихо без відома польського громадянства віддав владу у Сх. Малопольщі в руки українських лідерів, узброюючи їх кайнозруки шляхом скупчення руських полків у нашіх ділянці, приділення офіцерів-німців і достарчення останків воєнного апарата“. Але „ту зрадинську гру зради побачило наше громадянство, найслабше політично освітлений полк арозумів, що тут іде про знищення польського елемента в східній Галичині, що але про викинення полків, польської цивілізації і культури геть далеко за Сял“. А зрозумівши це, Станиславів, не маючи змоги виступити збройно на зразок Львова, „постановив масово зорганізованим пасивним опором, приноровлюваним в кожній ділянці зброю життя перепинити закріплення нового державного твору. Ціле польське громадянство муром стало солідарно при Польським Пов. Комітеті, що репрезентував польську владу, й одночасно проголосило послідний бойкот української державности“, спричинуючи дезорганізацію ад-

навіть видав для них заїрчену книжку. Ще й другий монументальний дім запічує своє повстання Більтротів: дім Лікарського Товариства у Відні, що і зветься його іменем.

Весною 1857 р. захопив він на тяжке запалення легенів і довгий час його життя висіло на волоску: цілий Відень, і то не лише лікарський, інтересувався дуже живо його недугою. Тоді аж показалося, яка велика його популярність. Від того часу Більтрот хорів на серце й рік-річно звідна на довгий побут до Абації, яку він дуже полюбив і зробив популярною. Там він і помер 6. II. 1894 р.

Більтрот написав около 150 праць, головню в обсягу хірургії. Найбільшим його твором був підручник загальної хірургії. В одному листі писав він, що в Цюриху мав страшно багато часу і писав свою хірургію напів з нуди. У передмові каже він: „Хірургія XIX. ст. завдячує своїй найбільшій розвії обставині, що вона змагає до об'єднання всієї лікарської науки. Хірург, що в силі це зробити, а до того опановує технічну сторону хірургії, може бути вдоволенням, що осягнув ідеальну ціль цілої медицини“.

Якже значайна була Більтрот для хірургії? Від його продин минуло сто літ. Від того часу прийшли величезні зміни. Тоді ще незнала була наркоза. Коли треба було робити якусь операцію, тоді хорих лише адурувано відварами різних альдовішніх операцій були немислимі, їх треба було робити дуже швидко, а це було можливе лише при незначайно розвиненій операційній техніці. Лише вишкочі люди могли її опанувати. Про вчителя Більтрота, агаданого вже Лангенбека, оповідають таку історію: Одного разу приїхав якийсь лікар з провінції на берлінську клініку. Тоді саме мав Лангенбек якусь хорому ампутовати рами. Перед самою операцією тому лікареві зайшли окуляри. Заки він зліз з них і витер від пар, було вже по операції.

(Докінчення буде)



**Навіть
ажентельмен**
не забезпечений
від перестуди о
скіданні негально не зачне одної
до двох таблеток

ASPIRIN

чиби знова віднайти доскона-
лий стан здоров'я. 1922 4-1
Ждати таблеток Aspirin в
оригінальній упаковці з чер-
веною перетаскою зі знаком

Важко
ЦІНА: 6 штук зед. 1.50 — 20 штук 2.55
До вжиття в аптеці.

BAYER

а Чалий" і для контрасту на оперетці „Мікадо“, яку в бачив у дрібку зміненій обсаді вже минуло-го року.

„Сава Чалий" — завзятий і хоробрий козак, бореться проти Польщі та воеводи Потоцького в обороні черні і козацтва. Його популярність і відагу хоче звернути в користь Польщі один із шляхтичів, прибічників Потоцького, що вірять у мирне співжиття двох народів. Він затаює свій рід і народність, притворюється другом Сава Чалого і пориває з дому гарну шляхтянку, польку та привозить її до табору Сава. Молоді влюбляються в себе, Сава переходить на бік Потоцького, розбиває свою давню ватагу і сам гине з її рук.

Щож скажу про гру артистів? Вона виступована в найменших подробицях. Родю такого бутного пана пововди ледви чи зумів би заграги краще польський артист. Сава, з усіми поривами, хитаннями, сумнівами, зневірою, болем душі і тривогою ледви чи найшов би ліпшого актора, як цей, якого я бачив на сцені. І польська красуня (вона виступала як головна особа також в „Яблуневі полоні"), дружина Сава грала стилізовано. Дрібна роля шляхтича Яворського випала в кре-ації Крушельницького зразково. Вирежесерована ціла річ, у найменших подробицях. Сцена смерті Сава, якого козаки беруть на шаблі, робить враження чудово подуманої картини. Життю повним життям не тільки головні дієві особи, але весь персонал на сцені.

Пізно вишив я з театру та ще довго вночі вдумувався в гру артистів і в провідну думку твору, яка так часто повторюється у нашому, шоденому житті та заодно кінчиться моральною смертю українського Сава Чалого.

„Мікадо" — це така давня пісенітниця! З неї зроблено в „Березіл-і" сатиру з коронованих голов, що полетіли з престолу в час війни як перерізані або зігнані овочі з дерева, — але й різноманітно сатиру сучасного, українського життя. Один з міністрів мікада (Гірін) оповідає, як то правобічна Японія хотіла українізуватися, а лівобічна не захотіла і шойно треба було на неї наступити і т. п. Держ(авний)кат, особливо в кре-ації Крушельницького, якого я бачив в цій ролі перед роком, просто незрівняний. Мікадо, його син, його любка Юм-Юм те всі азагалі артисти, що виступали на сцені, підтримували гумор, а цілий, битком анювений, театр реготався і дякував їм опіслями за безжурно проведення вечер.

Опера закінчилася вже була в часі могого побуту в Харкові сезон і я її тим разом не бачив. Має вона свою заслужену славу, а такі артисти, як громадянки Литвиненко-Вольгемут, Соція, Колдоя і громадянки Голісницький, Потержинський та інші збирають заслужені лаври не тільки в Харкові, але й у Москві та Ленінграді.

Зате був я на концерті знаменито вишколе-ного мішаного хору „Зірка" та балалайкової артистичної дружини в Клубі Блакитного. Дуже мені подобалися хорові композиції Козницького. При супроводі балалайок співали дві київські артистки Коба і Гайдай. Голоси прегарні. Молоденька артистка Гайдай має перед собою велику будучину і вже сьогодні вибається своїм го-лосом, музикальністю і симпатичним виглядом на першорядне місце.

К. Студинський.

За економічне відродження.

Перед Загальними Зборами Т-ва „Ошадність".

В п'ятницю 31. п. м. в 4. год. попоудні мають відбутися в льондні „Центробанку" другі з черги загальні збори товариства „Ошадність", кооперативу пропагуючої українську господарність та ошадність.

Всі бачимо, що по світовій і нашій визвольній війні від 1920 р. чимраз сильніше проявляється у нас постійна економічна праця. Згуртований у великій кооперативній організації та в „Сільських Господарі" український нарід починає чимраз інтензивніше думати господарськими категоріями. Навіть серед сильних господарських криз, ідучи завжди проти лютого вітру, власною силою розбудовуємо і закріплюємо наше національне господарство, витискаємо грошеву й товарову лихву, побільшуємо видатність нашого хліборобського виробництва, ставимо перші свої фабрики. В загальній думці народу росте признання для планового і впертого змагання часто безмірного, чимраз численнішого, нового у нас лицарства чину на господарським фронті.

Все те правда, але чимраз важча державна господарська політика і гірка господарська конюнктура вимагають від нас чимраз дужчої напруги. Провірка рентовості наших хліборобських варстатів праці і на цій підставі їх розумна перебудова та інтенсифікація, розбудова передусім кооперативних осередків для перерібки і збуту хліборобських продуктів, фахове виховання кадрів для всіх тих діянок для господарського здобування міст, зорганізування власних кредитових установ, без яких не вдасться ніякий наш більший господарський чин, — усе те живе гасла нашого плінного господарського пляну на найближчу будучину.

Цей плян здійснюємо спільними силами цілого працюючого українського народу, коли попри чимраз краще зорганізовану працю всіх українців зростає у нас буде загальна, шоденна, вперта і одушевлена господарність та ошадність.

Для пропаганди цієї господарності та ошадності повстало у нас в 1927 р. товариство „Ошадність". Воно улажує щорічно „свято ошадности" у Львові і в краю, — зорганізувало досі 17 повітових відділів та понад сто сільських ошадностевих збірниць, воно видлянуло гасло поголовної та постійної дрібної грошевої ошадности і в постійній співпраці з українською кооперацією та „Сільським Господарем" здійснює це гасло у власнім собі обсязі діяння, — воно патрує нашим чимраз численнішим „шкільним шадницям" — і коли готівкові ошадностеві вклади, передовсім зібрані постійною дрібною ошадністю та самовистарчаліми „українським райфайзенки" у нас з року на рік зростають то це безумовно також і його заслуга.

Та все те тільки початок! Всі готівкові ошадностеві вклади наших економічних установ не перевищували з кінцем 1927 р. кругло 7 мільонів золотих (в тім часі кругло 5.000 польських кооперативів зібрали коло 185 мільонів зол., а кругло 500 жидівських кооперативів поперх 31 мільонів зол. на вклади). Ми мусимо виховати цілий наш нарід до ще кращої праці і до видатної більшої господарності та ошадности, не тільки готівкової, але й до ошадної господарності часом, здоров'ям і т. п. Збірну українську душу, якій колись здавалося, що захистивши культурно-побутову окремішність в народі вже добуваємо собі повне право і на національну незалежність, та оце її задегенероване почуття, що той панує, хто не мусить працювати, мусимо повсякденним зусиллям перевищувати до планання, що нема волі без господарської сили на всіх діянках виробництва і збуту, що паном нині тільки цей нарід, що в світовім перегоні господарської праці добуває собі місце необхідно потрібне у житті людства.

Ми на добрім шляху, але пропаганду цієї правди треба нам розвезти багато сильніше, ніж це було можливе досі. Маючи це на увазі пригадуємо цілий нашій живій суспільності речинець і місце загальних зборів товариства „Ошадність". Нехай ці збори зберуть з цілого краю якнайбільше нових співробітників та друзів діла пропалованого „Ошадності", щоби це діло спільним зусиллям якнайбільшого гурту людей праці так чи інакше здійснювалося ще скоріше, ще кріпше!

Остан Луцький.

Комітет 3-х про нац. меншості.

Репорт комітету 3-х, що ради в Льондоні в справі нац. меншостей, складається з трьох частей. І. часті обговорює гарантії Ліги для меншостей: мовних, реалітичних і расових; II. обговорює дотеперіш. процедуру в менш. справах, припоровляючи організацію Л. Н., се-то секретаріатом і Радою; III. містить заг. замітки і конклації комітету 3-х.

У конклюдіях комітет не предкладає важніших амін у дотеперішній процедурі та не чиниває допільним організувати постійний патряд над виконанням менш. зобов'язань. Щодо предложення попередньої сесії Ради, щоби в менш. справах відкликуватися до гагського трибуналу, автори репорту стверджують, що таке відкликання можливе, коли в рішучій погляді на інтерпретування менш. трактатів між заінтересованою державою і якимнебудь із членів Ради. Далі звіт пропонує пляну модифікації для більшій ясности в менш. процедурі. Коли ці модифікації введено, гром. думка могла би докладніше слідкувати дозу петицій, висланих до ген. секретаріату. Передовсім менш. секція мала би відповідати петиентам, чи їх петицію признано допустимую чи відкинуто її. Коли відкинуто, секр. мав би додати до відповіді текст постанови Ради щодо умовин допустимости петицій. Справоздавці заявляються проти ясности засідань комітету 3-х, але предкладають, щоби комітет після розгляду петицій повідомляв про висади інших членів Ради. Справоздавці зазначають, що можливо булоб оголошувати репорти комітету 3-х, коли цьому не спротивиться заінтересована держава. Заявляються проти збільшення числа комітету 3-х і виступають проти того, щоби до комітету 3-х допустити представників держави безпосередньо заінтересованої в даній менш. справі а також представників держави, котрої нац. характер близький із петиентам.

Чому марш. Пілсудський не зізнав у справі 6. мін. Чеховича.

Львівська „Хвіля" довідуються в зв'язи з ошаднішим переслуханням марш. Пілсудського в справі 6. мін. Чеховича, що пос. Вижиковский дійсно прийшов був із суддів Залеським. Коли оба повідомили служб. офіцера за чим прийшли, Залеського прийнято, а Вижиковский задержався в однім із кабінетів, причім час упримчивав йому один із офіцерів. Описав прийшов шеф кабінету мін-ства військових справ полк. Бек і повідомив пос. Вижиковского, що марш. Пілсудський не буде зізнавати. Пос. Вижиковский кинув марш. апартamenti.

Марш. Пілсудський, як кажуть, дав будді Залеському таку заяву на письмі: „Я Посиф Пілсудський, перший маршал Польщі, відмовляюся щонебудь зізнавати, бо я шеф уряду у відношенні до уряду, судів і обвинувачів."

Що каже Радічів убийник.

У процесі проти Радіча, убийника двох пос. Радічів і пос. Басарічека, зізнавали обвинувачені. Радіч говорив, що колись удержував із Радічем приязні взаємини, а шойно як переконався, що Радіч спільно із закорд. ворогами працює на шкоду СХС, арівав із ним. Радіч каже, що діяв в обороні честі батьківщини і вірив, що, коли стане при житті, буде в країні одним із найпопулярніших провідників, бо всі його патріоти розуміють, що його вчинок спричинивши патріотизмом.

Конгрес рад закінчився.

Конгрес рад СРСР у Москві закінчився 29. травня. Вибрали 586 членів, у цьому 131 жінки. М. І. вибрані: Калінін, Риков, Сталін, Чітерін, Литвиненко, Ворошилов і Бухарін. Спец. постановою в склад комітету покликали Макс Горького.

Аманула не вернеться у батьківщину.

Житиме в Римі.

„Берл. Тгт." повідомляє з Бомбаю, що місц. влада в зв'язі з приїдом Аманулі поробила зарядження, щоби не допустити до маніфестації. Аманула поїде Італ. кораблем до Італії та покине житиме в Римі в афганського посла, що жовтий із сестрою буши, королеви Сурай, Аманулової жінки. Кореспондентів Райтерового бюра сказав Аманула, що Афган покинув на все та не думає старатися одобити втрачений престіл.

Вбили бар. Ротшільдова.

У Парижі вбили 70-літнього мільонера барона Ротшільдова, влопу по великим фінансерам. Біла вбиті лезала лопатка від утіла, яког убийник убив Ротшільдова. Підозаріня впадо на наймичку Плят, яког Ротшільдова ніхто не літині і все тримала при собі. Плят скрилася в лазні, всі в кропи. Плятіна в причині вбивового пляту не могла зізнавати. На вбійні ствердили 18 ран, завданих лопаткою; причини убийства не устїяли.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8.89-90—8.91-00, канадський долар 8.81-80—8.82-30, чеська корона 0.20-50—0.21-00, австрійський шілінг 1.25-00—1.25-30, румунська лея 0.05-00—0.05-30, французький франк 0.14-30—0.14-50, швейцарський франк 1.71-30—1.72-00, фунт стерлінгів 43.50-00—43.50-00, радянський червонець 17.30—18.00.

Присилайте передпла...